

راهبردهای دشمنان در برابر مهدویت

فائقه فراشی^۱

چکیده

از ابتدای آفرینش آدم تقابل حق و باطل و نبرد خیر و شر وجود داشته است. شیطان به عنوان مظهر کامل بدی و شر، پیوسته با سعادت و کمال آدم مخالفت کرده، برای سقوط نسل بشر تمام تلاش خود را به کار بسته است. سلسله نورانی انبیاء و اولیای خدا پیوسته در برابر خود، با صغوفی از شیاطین روبرو بوده‌اند که در راه اهداف الهی سنگ‌اندازی و مانع تراشی کرده‌اند. این جنگ و ستیز در دوره غیبت امام عصر (عج) نیز با قوت بیشتر و البته؛ با طرح‌ها و روش‌های پیچیده‌تری ادامه یافته است و تا روزگار ظهور ادامه خواهد داشت. دشمنان فرهنگ ناب مهدویت و انتظار، با به کارگیری انواع ابزارها در پی نابود کردن حقیقت مهدویت یا ضربه زدن و مخدوش کردن آن هستند، بنابراین امروزه از وظایف بسیار مهم مهدی‌یاوران شناخت طرح‌ها و شیوه‌های دشمنی و راه‌های مقابله با آن، در این مبارزه است. این مقاله با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و با شیوه توصیفی - تحلیلی، به تبیین عوامل مخالفت و دشمنی با فرهنگ مهدویت، شیوه‌های دشمن‌شناسی در برابر این فرهنگ و راه‌های مقابله با دشمنان مهدویت پرداخته است.

واژگان کلیدی: امام عصر (عج)، دشمنان، راهبرد، مهدویت.

^۱. طلبه سطح دو، مدرسه علمیه معصومیه (عج)، a.farashi1404d@gmail.com

مقدمه

مهدویت آرمان بزرگ مؤمنان در طول تاریخ است که همه اهداف انبیاء و اولیاء را در جامعه بشری اجرا خواهد کرد. و می‌دانیم که هر امر مهم و خطیر نسبت به اهمیتش در معرض دشمنی‌هاست، بنابراین مقوله مهم مهدویت با اثرات بسیار حیات بخش و بهجت‌زا که کمترین نتیجه آن امید به آینده و سر فرود نیاموردن در برابر ظلم و ستم و سختی‌هاست، نیز از این قاعده مستثنی نیست. تبیین آثار و پیامدهای مهدی باوری و انتظار انسان را به خوبی متقاعد می‌کند که مبارزه و ستیز با این تفکر برای دشمن راهبردی و ضروری است؛ چرا که دشمن مخالف رشد، کمال و سعادت انسان است پس از راه‌های مختلف دشمنی خود را ابراز می‌کند به همین دلیل شناخت شیوه‌های دشمنی دشمن اهمیت دارد.

از جمله کتاب‌هایی که مسئله مهدویت را به طور اساسی مورد واکاوی قرار داده است کتاب نگینش آفرینش از آقای محمد امین بالادستیان، محمد مهدی حائری پور و مهدی یوسفیان و کتاب درسنامه مهدویت از آقای خدامراد سلیمیان است. که یکی از مسائل بررسی شده در این دو کتاب مسئله دشمن شناسی و ابعاد آن می‌باشد. درباره راهبردهای دشمن در برابر مسئله مهدویت مقاله مشخصی نوشته نشده ولی از مقالات نزدیک به آن می‌توان مقاله "راهبردهای مقاومت پیامبر اکرم و جامعه ایمانی در برابر دشمنان از نگاه قرآن کریم" از آقای سید محمد باقر موسوی اینجندان را نام برد که در آن بر اساس قرآن راهبردهایی مانند مرزبندی اعتقادی، روگردانی از دشمن، هجرت، عدم اطاعت و همیاری دشمن و ... را بررسی کرده است. مقاله دیگر از آقای کاظم محدثی با عنوان "راهبردهای مقابله با دشمنان نظام اسلامی" است که در آن بصیرت، ولایت پذیری، وحدت و دانش افزایی را به عنوان راهبرد معرفی می‌کند.

باید بدانیم که برای تصمیم گیری و چگونگی واکنش در برابر دشمن مهدویت باید ابتدا او را شناخت، به اهدافش پی برد و روش های او را در ضربه زدن و رسیدن به اهدافش بازشناخت. بدیهی است که بدون این شناخت، از اهداف، سیاست‌ها، راهبردها، راهکارها و ابزارهای او آگاه نشده، نمی‌توان به مقابله و دفاع برخاست. بنابراین تبیین راهبرد دشمنان مهدویت در همه ابعاد با روش‌های گوناگون مهم ترین اصل در برابر غفلت و عدم آگاهی محسوب می‌شود و این موضوع در فرهنگ غنی اسلام یکی از مهم‌ترین اصول برای حفظ، تداوم و جلوگیری از شکست و آسیب پذیری جامعه اسلامی به شمار می‌رود.

یکی از سوال‌هایی که در این راستا ذهن انسان را به خود مشغول می‌کند این است که عوامل مخالفت دشمنان با مسئله مهدویت چیست؟ و این که دشمنان در مسیر دشمنی خود از چه شیوه‌ها و روش‌هایی استفاده می‌کنند؟ و در پایان راه‌های مقابله با دشمنان مهدویت کدامند؟ در پژوهش حاضر قرار است ضمن پرداختن به عوامل مخالفت با مسئله مهدویت، شیوه‌ها و روش‌های دشمنی دشمنان مورد بررسی قرار گیرد و در پایان راه‌های مقابله با دشمنان مهدویت عنوان می‌شود.

مفاهیم

الف – مفهوم دشمن

-دشمن در لغت: دشمن [دُ مَ] (اسم مرکب): (از: د ش، بدو زشت+ من، نفس و ذات، و برخی گویند از دشت به معنی بد و زشت و (من) است) بد نفس، بد دل، زشت طبع، به معنی مفرد و جمع به کار می‌رود. (دهخدا، لغت‌نامه دهخدا، ص ۱۰۹۰۸)

دشمن (کلمه عدو به معنای دشمن است که هم بر یک نفر اطلاق می‌شود، و هم بر جمع دشمنان). (مهدی، فرهنگ واژگان قرآنی، ص ۴۳۳)

کسی که بدی و زیان کس دیگر را بخواهد و کینه از او در دل داشته باشد؛ عداوت، خصومت، ضد دوستی. (عمید، فرهنگ فارسی عمید، ص ۹۵۳)

-دشمن در اصطلاح: آن کسی است که نسبت به کس، گروه یا کشوری بدخواه، کینه جو و یا در جنگ و ستیز باشد. (افشار، فرهنگ معاصر فارسی امروز، ص ۵۴۵)

-آنکه عداوت به شخص و کسی که ضرر می‌رساند. (دهخدا، لغت‌نامه دهخدا، ص ۱۰۹۰۸)

رهبر معظم انقلاب در تعریف معانی دشمن با تأکید بر مبانی قرآنی به تعریف و تعیین مصادیق دشمن پرداخته‌اند: "دشمن کیست؟ همان که قرآن فرمود: "وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا مِيلًا عَظِيمًا؛ کسانی که مست شهوت و قدرت و پولند، آن‌ها هستند که می‌خواهند همه مردم در غفلت باشند. همه مست باشند؛ چون آن‌ها مست اند! مسأله این است." (سخنان نوروزی مقام معظم رهبری، ۱ فروردین ۱۳۷۳)

ب) مفهوم راهبرد:

- راهبرد در لغت: نقشه و هدایت عملیات جنگی، نقشه، ترفند، هر طرح دراز مدت برای هدفی خاص، استراتژی اقتصادی، استراتژی نظامی. (معین، فرهنگ فارسی معین، ذیل واژه راهبرد)

-راهبرد در اصطلاح: در اصطلاح سیاسی، راهبرد به معنای سیاست گذاری و استفاده از امکانات برای برنامه‌ریزی جهت رسیدن به هدف معین است و در اصطلاح نظامی آن را علم اداره کردن عملیات و حرکات ارتش در جنگ دانسته‌اند. (عمید، فرهنگ لغت عمید، ذیل واژه راهبرد)

راهبرد، علمی است که روش رسیدن به اهداف مورد نظر را پیش روی سیاستمداران و مدیران قرار می‌دهد. در واقع راهبرد و استراتژی به ما می‌آموزد که به چه نحو از امکانات و ظرفیت‌های موجود برای رسیدن به اهدافمان استفاده کنیم. (معصومی، راهبردهای سیاسی امام باقر و امام صادق (علیه‌السلام)، در آماده سازی جامعه اسلامی برای ورود به عصر غیبت، ص ۱۸)

ب – مفهوم مهدویت

– مهدویت در لغت: واژه مهدویت از ریشه "هدی، یهدی" و برگرفته از صیغه "مهدی" به معنای هدایت کننده (فاعلی) یا هدایت شده (مفعولی) است. (لطیفی، مهدویت حکومت دینی و دموکراسی، ص ۱۸)

در روند استخراج و ترکیب "مهدویت" می‌توان دو نظر را ارائه کرد:

الف) مصدر صناعی یا جعلی: مصدری است که از ترکیب اسم یا صفتی با کلمه "یت" در عربی و "یدن" در فارسی به دست می‌آید مانند خاتمیت، زوجیت، مهدویت، ... در عربی و طلبیدن، بلعیدن... در فارسی، "مهدویت" کلمه‌ای مرکب از دو جز است یکی "مهدوی" که صیغه اسم فاعل یا مفعول است و دیگری که علامت مصدر جعلی است یعنی مهدوی بودن.

ب) وصف برای موصوف محذوف: واژه مهدویت وصف است برای موصوف محذوف که مسائل یا عقاید یا مباحث است مانند حسنه، سیئه و خطیئه که صفاتی هستند که موصوفش محذوف یا فراموش شده است. در این جا مهدویت یعنی عقاید و مسائلی که منسوب و مربوط به مهدی است. (مجدی، آرمان شهر صاحب الزمان (عج) ص ۲۷)

– مهدویت در اصطلاح: مهدویت دارای دو ساختار و دو نوع کاربرد است. اما اولین کاربرد یعنی مصدر جعلی (مهدی بودن) مطرح و ملحوظ نیست، آنچه معمولاً مطرح است، همان صفت نسبی است. یعنی: روش، مذهب، رفتار، فکر و عقیده‌ای که به مهدی انتساب داشته باشد. می‌توان گفت این "ی" تقریباً معادل ایسم است که در زبان‌های اروپایی به کار می‌رود. مانند: فمینیسم، سوسیالیسم و... نکته دیگر این که برای انتساب کمترین نسبت کافی است، یعنی؛ ممکن است این انتصاب از این جهت باشد که اصلاً محور آن فکر و شخص مهدی است که اعتقاد به او می‌شود مهدویت. پس مهدویت یعنی معتقد بودن به وجود مهدی. گاهی نسبت، بیش از این حیثیت لحاظ می‌شود یعنی رفتار هم رفتار مهدی پسند باشد یا رفتاری باشد که از او اخذ و الهام گرفته شده باشد. به این ترتیب فکر، طریقه یا رفتاری که انتساب به حضرت مهدی (عج) داشته باشد را مهدویت یا مهدی ایسم یا مهدوی می‌گوییم. (لطیفی، مهدویت حکومت دینی و دموکراسی، ص ۱۳۵)

۲- امروزه دشمنان، به عظمت و کارایی این اعتقاد پی برده و به هر طریق با این اعتقاد دشمنی می‌کنند و در این مبارزه از راهبردهای مختلفی بهره می‌برند از جمله: انکار، تحریف، تخریب، جایگزینی، جلوگیری از ترویج حق و گمراه کردن پیروان.

۳- بدیهی است که در جبهه مقابل دشمنان مهدویت، باید تلاشی هدفمند و منسجم برای دفع هجوم و دشمنی انجام گیرد؛ یعنی با استفاده از همه امکانات خود در عرصه فرهنگ به دفاع منطقی و مستدل از این عقیده اسلامی بپردازد و دشمن از هر راهی که وارد می‌شود برای مقابله با آن روش جدید اندیشیده شود.

نکته‌ای که در این مقاله باید به آن توجه شود این است که راهبردها و راههای مقابله‌ای که عنوان شد ممکن است تنها راهبردها و راههای مقابله نباشد و دشمنان در هر شرایطی از راهبردهای جدید استفاده کنند که در این مقاله مطرح نشده‌اند. که این مسئله خود کوششی فراوان برای تبیین دقیق راهبردها و راههای مقابله با آن را می‌طلبد.

فهرست منابع

* قرآن کریم، حسین انصاری

۱. اباذری، محمود، مهدویت در اندیشه شهید مطهری، بی جا، مجله انتظار، ۱۳۸۳ هـ .

ش

۲. احمدی، عاطفه؛ فرزادفر، سمیه، تنها راه، قم: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی (عج) موعود،

چاپ ششم، ۱۳۸۵ هـ . ش

۳. افشار، غلامحسین، فرهنگ معاصر فارسی امروز، تهران: فرهنگ معاصر، چاپ دوم،

۱۳۸۱ هـ . ش

۴. امّهطلب، محمد صادق، ماهنامه موعود ۲۶، اصفهان: ماهنامه موعود، ۱۳۸۰ هـ . ش

۵. بالادستیان، محمد امین؛ حائری پور، محمد مهدی؛ یوسفیان، مهدی؛ نگین آفرینش، قم:

بنیاد فرهنگی حضرت مهدی (عج) موعود، چاپ اول، ۱۳۹۲ هـ . ش

۶. بیاتی، صباح علی، هویت و سرچشمه تشیع، (مترجم: حسین علی عربی)، قم: مجمع

جهانی اهل بیت، ۱۳۹۳ هـ . ش

۷. جعفری، محمد، صابر، مهدی ستیزان، تهران: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی (عج) موعود،

چاپ سوم، ۱۳۸۷ هـ . ش

۸. _____، _____، _____، _____، _____، چاپ دوم، ____ .

۹. جمعی از نویسندگان، بانک جامع مقالات آیت الله سید علی خامنه‌ای، اصفهان:

مرکز تحقیقات رایان‌های قائمیه اصفهان، ۱۳۹۰ هـ . ش

۱۰. جوادی آملی، عبدالله، تفسیر تسنیم، قم: اسراء، چاپ اول، ۱۳۸۷ هـ . ش

۱۱. حسینی جلالی، محمدرضا، جهاد امام سجاد (ع)، مشهد: بنیاد پژوهش‌های اسلامی

آستان قدس رضوی، ۱۳۸۸ هـ . ش

۱۲. دهخدا، علی اکبر، لغت‌نامه دهخدا، تهران: موسسه لغت‌نامه دهخدا، چاپ دوم، ۱۳۴۷ه
ش.
۱۳. دهقانی آرانی، زهیر، پنجه بر آفتاب، قم: حوزه علمیه قم، مرکز تخصصی مهدویت،
۱۳۹۶ه. ش
۱۴. سبحانی، جعفر، احمد موعود انجیل، تهران: موسسه انتشارات بعثت، بی تا.
۱۵. سرافراز، رضا، میعاد با خورشید، بی جا، موسسه امام مهدی (عج)، ۱۳۶۰ه. ش
۱۶. سلیمیان، خدامراد، درسنامه مهدویت، قم: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی (عج) موعود،
چاپ اول، ۱۳۹۰ه. ش
۱۷. شجاعی مهر، رضا، غرب و مهدویت، قم: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی (عج) موعود،
۱۳۹۳ه. ش
۱۸. شفیعی سروستانی، ابراهیم، معرفت امام زمان (عج) و تکلیف منتظران، تهران:
موعود عصر، ۱۳۸۸ه. ش
۱۹. صافی گلپایگانی، لطف‌الله، سلسله مباحث امامت و مهدویت: انتظار عامل مقاومت،
قم: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی (عج) موعود، ۱۳۹۱ه. ش
۲۰. ضیاء آبادی، محمد، با قرآن کریم: تفسیر سوره انفال، تهران: اسپید، چاپ اول، ۱۳۸۱ه
ش.
۲۱. علی زاده، مهدی، نشانه‌های یار و چکامه انتظار، قم: مسجد مقدس جمکران، ۱۳۷۹ه
ش.
۲۲. عمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید، تهران: امیرکبیر، چاپ یازدهم، ۱۳۴۷ه. ش
۲۳. _____، _____، _____، _____، چاپ سی و هشتم،
۱۳۹۰ه. ش

۲۴. غزالی اصفهانی، علی، دانستنی‌های مهدوی، اصفهان: مرکز تحقیقات رایان‌های قائمیه اصفهان، ۱۳۸۸ ه. ش
۲۵. قزوینی، سید محمد کاظم، امام مهدی (علیه السلام) از تولد تا بعد از ظهور، (مترجم: لطیف راشدی، سعید راشدی)، قم: مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۷ ه. ش
۲۶. کمالی، موسی، پاسخ به یکصد سوال و شبهه پیرامون امام عصر (علیه السلام) و فرهنگ مهدویت، قم: بنیاد معارف اسلامی، ۱۳۹۱ ه. ش
۲۷. کوهی، محمدرضا، ویژگی‌ها و امتیازات زنان، بی جا، ۱۳۸۶ ه. ش
۲۸. گروه پژوهش‌های کاربردی مرکز رسیدگی به امور مساجد، شهد سخن ۱۴: حیات طیبه ۲، بی جا: دفتر مطالعات و پژوهش‌های مرکز رسیدگی به امور مساجد، ۱۳۹۵ ه. ش
۲۹. لطیفی، رحیم، مهدویت حکومت دینی و دموکراسی، قم: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی (علیه السلام) موعود، ۱۳۸۹ ه. ش
۳۰. مجتهدی سیستانی، مرتضی، اسرار موفقیت، قم: الماس، چاپ هشتم، ۱۳۸۸ ه. ش
۳۱. مجدی، حسین، آرمان شهر صاحب الزمان (علیه السلام)، قم: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی (علیه السلام) موعود، ۱۳۹۷ ه. ش
۳۲. معاونت فرهنگ، آموزش و پژوهش بنیاد فرهنگی حضرت مهدی (علیه السلام) موعود، مسیر یاری، قم: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی (علیه السلام) موعود، ۱۳۹۸ ه. ش
۳۳. معصومی، سید ابراهیم، راهبردهای سیاسی امام باقر امام صادق (علیه السلام) در آماده سازی جامعه اسلامی برای ورود به عصر غیبت، قم: موسسه آینده روشن، ۱۳۹۴ ه. ش
۳۴. معین، محمد، فرهنگ فارسی معین، تهران: انتشارات امیرکبیر، چاپ بیست و ششم، ۱۳۸۸ ه. ش
۳۵. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، تهران: دارالکتب الاسلامیه، چاپ بیست و سوم، ۱۳۷۴ ه. ش

۳۶. ملایی، حسن، **ما منتظریم**، قم: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی (عج) موعود، ۱۳۹۶ ه. ش

۳۷. موسوی خمینی، سید روح الله، **صحیفه نور**، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۰ ه. ش

۳۸. مجتهدی، حسین، **فرهنگ واژگان قرآنی**، بوشهر: انتشارات مرکز منطقه‌ای اطلاع رسانی علوم و فناوری و دانشگاه خلیج فارس، ۱۳۹۸ ه. ش

۳۹. میرتبار، محمد، **جامعه منتظر چالش‌ها و آسیب‌ها**، قم: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی (عج) موعود، چاپ اول، ۱۳۹۰ ه. ش

۴۰. وحیدی، عباسعلی، **مهدویت و انتظار از دیدگاه اهل سنت**، قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۸ ه. ش